

Et Besøg i det gamle Rebslageri

Fra Andersens Reberbane i Nykøbing, den eneste, der er tilbage i Odsherred

Vor Medarbejder skildrer i Anledning af Forretningens 75 Aars Dag i Billede og Tekst Virksomheden, hvor der laves Reb fra Arms Tykkelse til det fineste Rødspættegarn.

Skjult bag Hovedgadens Facader ligger det gamle Rebslageri. I Aar runder det de 75 Aar paa sin nuværende Plads. Endnu gaar Rebslagerhjulet og synger sin Sang til det gamle Haandværks Pris.

Tiden har ellers handlet ilde med de gamle Haandværk. Teknikken med dens mange Velsignelser, der har gjort meget Arbejde til en Leg i Modsætning til det gamle gedigne Haandarbejde, har ligesom Medaljen en Revers - Udslettelsen af de gamle Haandværk og med en Kultur, vi moderne Mennesker snart kun har tilbage i Overleveringen.

Tiden og Tempoet.

Det er navnlig gaaet haardt ud over Rebslagerfaget. Dets Dage er snart talte. De store Fabriker med deres moderne Anlæg har overtaget Hovedrollen. Rebslagerhaandværkets Glansperiode faldt sammen med Sejlskibenes Storhedstid.

Naar Stormen peb og fløjtede gennem Mast og Rær og spændte Sejlene til det yderste, eller naar Skuden i Stormnatten som en uvan Tyr rev og sled i Fortøjningerne, da priste Sømanden med Rette den samvittighedsfulde Rebslager, hvis Arbejde frelste Skude og Menneskeliv, og det samme gjorde Fiskeren, naar han Morgenen efter, at Stormen var stilnet af, kom ud og fandt Garnene hele.

Tiden og Tempoet har fejlet Sejlskibene væk. Rebslagerens haandforarbejdede Reb er i Damp- og Dieselmotorskibene afløst af Staalwiren, Pakhusets haanddrevne Spil er erstattet af Motorspillets smidige Staalwire. Selv Sejlgarnet forsvinder og afløses af det mere praktiske Gummibaand. Tid skal spares — Tempo skal der til.

Mon der er mere end et halvt Hundrede Rebslagerier tilbage i hele Landet? Nykøbing har endnu sit, det eneste i Odsherred. I gamle Dage kunde Byen og

Nykøbing 1937 – fra Holbæk Amts Venstreblad den 16. januar

www.nykobingslokalhistoriske.dk

Oplandet med dets Indvaanere af Landboere og Fiskere brødføde to. Nu trænges det ene haardt af Fabrikernes haarde Konkurrence.

Det gamle Rebslageri laa oprindeligt som en aaben Reberbane paa det Sted, hvor nu Nykøbing Raadhus har sin Plads. I 1862 flyttede Rebslager Jens Andersen, hvis Søn Chr. H. Andersen nu ejer Reberbanen, ned paa Hovedgaden, og uden for Butikken hang det gamle Rebslagertegn, Hamperebet med de mange Knuder, og i den lange dobbelte Gaard laa og ligger nu Reberbanen, der er godt sine 50 Favne eller som det nu hedder ca. 100 m. Indtil 1880 laa den hen som aaben Bane, men blev saa lukket, d. v. s. at Rebslagerne, som arbejdede i Regn og Kulde, Sol og Blæst, fik Tag over Hovedet.

Den gamle Rebslager Jens Andersen hørte til Haandværkeren af den gamle Skole. Sønnerne skulde være Rebslagere og blev udlært ved Faget, men kun Chr. H. Andersen blev ved Faget. Han blev Svend i 1894 og overtog i 1901 Rebslageriet.

Andersen fortæller om gamle Dage.

En kold Vinterdag aflægger vi et Besøg i Rebslageriet. Der er lunt inden Døre, og inden vi gaar ned i Reberbanen, faar vi Mesteren eller „Reberen“, som han i Almindelighed kaldes, til at „spinde en Ende“. Man mærker straks det gamle Haandværkerblod, denne Stolthed over Haandens Frembringelser, og med ægte usminket Kærlighed taler han om sit hendørende Fag og om det fri ubundne Haandværkerliv i gamle Dage. Han har ikke levet sig ind i Maskinalderens forjagede Tempo, støt og rolig, iblandet Stænk af Humor fortæller han løs, og Minderne fra de muntre Svendeaar gør ham glad og ligesom opvejer Hverdagen med dens haarde Kamp, der hidføres af de store Tovspinderier. Vi giver Ordet til Andersen:

Lære- og Svendeaarene var en herlig Tid, de var ikke blide, men Aar, som man ikke glemmer. Den nulevende Ungdom forstaar slet ikke, hvad Svendelivet var i gamle Dage. Læretiden var haard at komme igennem. Op maatte man tidlig Morgen til en 11 Timers Arbejdsdag, hvis Motto var: Kæft, Trit og Retning, ellers vankede der en knaldende Lussing, og en saadan faldt ikke sjældent, og ve den Læredreng, der talte uden at blive spurgt. Ellers gik Tiden gemytlig, og naar

Mester ikke var paa Banen, saa gik Snakken livligt, medens man sindigt travede baglæns, alt imedens man brugte Fingrene og spandt. Det gjaldt om at spinde jævnt Garn, ikke lave „Knotter“, som det hedder i Fagsproget, for saa kunde det nok være, der vankede i en god Mening til en. Et nyspundet Reb slaar godt til, det er noget, der kan mærkes.

At blive Svend var ikke lige at gaa til. Svendestykket skulde være fint. Vi skulde lave en Seksgarnslinse, en Hyssing og Sejlgarn. Alle Dele skulde have en vis Længde og Vægt, for ikke at tale om, at det hele skulde være jævnt og glat uden Knotter. Bestod man Prøven tilfredsstillende, var man „Kaffe“svend, men vilde man paa Valsen til Udlandets store Reberbaner, skulde man være zünftig Svend, d. v. s. at man hos en af de store Mestre i Aarhus eller København skulde bestaa en strengere Prøve.

Var man først Svend, saa gik man paa Valsen, det, der for Haandværkeren har en stor Betydning. Man lærte ikke alene det nye inden for Faget, men man kom ogsaa i Forbindelse med en Masse Mennesker, og man vandt en Mængde Erfaring, som kun kunde komme os unge Haandværkere til gode. Lønningen var ikke overvældende, dengang ca. 7 Kr. om Ugen og Kosten, men den slog alligevel til.

I den gamle Gaard.

I Andersens Butik ligger Garn og Tovværk lige fra de svære Fortøjningstrosser til det fine Garn, Fiskeren bruger i Nettene. Hvorledes bliver det til? Vi maa ned paa Reberbanen. Bare det at træde ud i Gaarden sætter os over en Menneskealder tilbage. Vi er i Datiden. Bygningerne, Brolægningen, den gamle Port og den gamle Hyld dufter af Romantik. Gennem et ældgammelt Portrum, som helt er opfyldt med Baller af Hamp og Kokusfiber kommer vi ud i den næste Gaard. Her ligger Reberbanen i hele sin længde, 50 Favne, og i Baggrunden skimter man Isefjordens blaagraa Bølger. Fra Banen hører man Rebslagerhulets Gang, og Hampen udsender en Duft, der drager Tanken hen paa de store Vidder, de ungarske Stepper, hvor den har sit Hjemsted.

Nykøbing 1937 – fra Holbæk Amts Venstreblad den 16. januar

www.nykobingslokalhistoriske.dk

Hvorledes Rebslageren arbejder.

Det første, der gøres, inden man begynder at spinde, er at „hejle“ Hampen, d. v. s. at man ved Hjælp af en Slags Redekam reder Hampen ud, saa at den er klar til Spinding. Vi bringer et Billede af Reberbanen. Dette giver ikke Klarhed over Banens Længde, men et ganske godt Billede af Fremgangsmaaden. Rebslageren har Hampen om Livet, fra denne tager han en Tave, som anbringes paa den saakaldte Dreve, d. v. s. en Krog, der er anbragt saaledes paa Rebslagerhjulet, at den faar en roterende Bevægelse. Idet Hjulet drejes enten ved Haand- eller Maskinkraft, gaar Rebslageren sindigt baglæns, alt imedens han med den ene Haand lader den roterende Traad gaa igennem og med den anden fra Hampen om Livet holder Taven vedlige. Dette er i høj Grad et Arbejde, der kræver Rutine, hele Tiden skal han kunne føle sig til, at Garnet bliver lige svært over det hele; der maa ikke komme „Knotter“. Er man naaet til Vejs Ende, Reberbanen igennem, begynder man forfra. 3 Garnender spindes paa Spindemaskinen, der ses i Forgrunden, sammen til en Dugt eller et Garn og disse igen i forskelligt Antal, efter hvor svært Rebet skal være, til en Kordel. Disse Kordeller hænges saa paa Stativer, hvor de strækkes ved Hjælp af Taljer, fugtes og glattes, og efter at have hængt der nogen Tid, er de parate til at spindes sammen til Tov. Dette sker paa Geschæret, en stor Spindemaskine, hvortil Kordellerne fæstes. I den anden Ende fæstes de til en Slæde med Ballast, og hvorpaa der ogsaa er et Rebslagerhjul. Skal man saa forarbejde Tovet, sættes Geschæret ved Maskinkraft i Gang; i den anden Ende af Banen drejes Haandsvinget paa Hjulet, og Kordellerne snoes, medens 2 Mand med en Top, et Instrument, der i Facon kan minde noget om Legetøjet, i hvis Riller Kordellerne løber, snoer Tovet yderligere. - Denne Forklaring er kortfattet, og det kan ikke være anderledes, men der findes mange Finesser, som kun den rutinerede Fagmand kan forklare.

Fra en Arms Tykkelse til det fineste Netgarn.

Det gamle Haandværk beskæftiger 4-5 Mennesker, og i Aarets Løb fabrikeres her en anelig Mængde Reb fra en Arms Tykkelse til det fineste Netgarn. Men de moderne Tovspindier har taget meget, baade Høstbindegarnet og Sejlgarnet,

men endnu laves der Rødspætteteller, det fine men stærke Garn, der anvendes i Rødspættegarnene.

Rebslageriet hører med til det gamle Nykøbings Fysiognomi, Byen med de mange Købmandsgaarde, de store Dyrskuer og Markeder, hvor hele Oplandet mødte op, Havnen med en større Sejlads end nu om Dage. Rebslagerhjulet gaar endnu sin gang trods strid Modvind, og skønt vi moderne Mennesker omtrent er blevet Slaver af den stadig voksende Teknik, saa ønsker vi ikke, at Hjulet skal forstumme sin Sang.

-off